

3. Folkungowie

WALDEMAR BIRGERSSON	524
MAGNUS I LADULÅS	531
BIRGER MAGNUSSON	536
MAGNUS II ERIKSSON	539
ERYK MAGNUSSON	542
HAAKON MAGNUSSON	544

Waldemar
Birgersson

PANUJE W LATACH
1250–1275

Dziad: MAGNUS MINNESKÖLD

Wzmiankowany jako brat jarla Birgera Brosy (TABLICA 4.). Jego przydomek oznacza „mała tarcza”. Właściciel posiadłości rodowej Bjälbo (Östergötland), od której wzięła początek stosowana w nowszej literaturze nazwa dynastii Folkungów: DYNASTIA/DOM z Bjälbo. Zginął na polu bitewnym, albo 31 stycznia 1208 pod Lena, albo 17 lipca 1210 pod Gestilren.

Żenił się on dwukrotnie:

Pierwsza małżonka nie jest znana, natomiast drugiej, INGRYDZIE YLVIE, warto poświęcić nieco więcej miejsca, gdyż uznaje się ją powszechnie za matkę rodu Folkungów. Wedle XVI-wiecznego historyka szwedzkiego Olausu Petri jej ojcem był Sune Sik (ZOB. KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 2., BIOGR. SWERKERA I STARSZEGO.). Na świat przyszła zapewne w latach 80. XII w. Po śmierci męża, który poległ 31 stycznia 1208 lub 17 lipca 1210, wobec małoletniości synów i pasierbów, została faktyczną głową rodu. Zgodnie z legendą była powszechnie znaną i respektowaną mistrzynią magii, zwaną BIAŁĄ CZAROWNICĄ. Nie jest pewne, czy dożyła królewskiego awansu Folkungów w 1250, prawdopodobnie zmarła między 1250 a 1255, może w 1251 (przyjmowana w części opracowań data 26.10.1252 jest przypuszczalnie dniem jej pogrzebu).

Dzieci Magnusa Minneskölda z pierwszego małżeństwa:

- (1) BENEDYKT (BENGT) MAGNUSSON.
- (2) ESKIL MAGNUSSON. Lagman Västergötlandu. Jego żoną była od 1217 KRYSZYNA NIELSDOTTER, córka szlachcica Nielsa Blaka i księżniczki Małgorzaty (ZOB. KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 2., BIOGR. ERYKA ŚWIĘTEGO); nie mieli dzieci. Zmarł ok. 1227.
- (3) CÓRKA, żona SIGTRYGGA BENGTSONA BOBERG (zm. po 1219).

- (4) KAROL MAGNUSSON. Biskup Linköping i kanclerz Szwecji z nominacji Jana I. Poległ 8 sierpnia 1220 pod Rotala w Estonii.
- (5) ELOF MAGNUSSON. Wzmiankowany w latach 1253–68, wraz z nieznaną małżonką został pochowany w opactwie cysterskim w Alvastra. Pozostawił potomstwo.

Synowie Magnusa Minneskölda i Ingridy:

- (1) BENEDYKT (BENGT) MAGNUSSON. Biskup Linköpingu od 1220. Zmarł 4 stycznia 1237.

Przed przyjęciem święceń był żonaty i dochował się syna:

- (A) MAGNUS. Lagman w Östergötlandzie. Poślubił RAGNHILDE, której filiacja nie jest znana (zm. 1262), i miał z nią dwoje dzieci. Zmarł w 1263. Linia jego potomków wygasła w połowie XIV w.

- (2) BIRGER MAGNUSSON, ojciec WALDEMARA BIRGERSSONA | PONIŻEJ

*

Ojciec: BIRGER MAGNUSSON

Urodził się zapewne ok. 1200–08. W chwili śmierci ojca (w 1208 lub 1210) był nieletni i wraz z braćmi pozostawał pod opieką matki. Ok. 1235 poślubił księżniczkę Ingeborgę Eriksdotter (PONIŻEJ), w 1248 Eryk Eriksson nadał mu godność jarla oraz Södermanland (Sudermanię). Po śmierci króla w 1250 Birger przeforsował wybór swego syna a siostrzeńca zmarłego na króla Szwecji, sam zaś objął urząd regenta. Ok. 1250 założył Sztokholm, od schyłku XIV w. stolicę państwa. W 1261 ożenił się powtórnie z duńską królową wdową MECHTYLDĄ (KRÓLOWIE DANII, CZĘŚĆ 2., BIOGR. ABLA); nie mieli dzieci. Oprócz potomków z pierwszego małżeństwa dochował się syna pozamałżeńskiego GRZEGORZA BIRGERSSONA z ÄNGSJÖ (zm. 1276), który ożenił się i miał dzieci. Jarl Birger zmarł 20/21 października 1266 w Jälbolung i spoczął w nekropolii wygasłej dynastii Erykidów u cystersów w Varnhem.

Matka: INGEBORGA ERIKSDOTTER

Była ona córką króla Szwecji Eryka Knutssona. Urodziła się zapewne ok. 1212. Po śmierci brata i wstąpieniu na szwedzki tron syna (1250) otrzymała tytuł MATKI KRÓLA. Zmarła przypuszczalnie wskutek komplikacji poporodowych w 1254 i być może znalazła spoczynek w nekropolii rodowej w Varnhem.

Rodzeństwo (1–7):

- 1 RYKSA (RYCHEZA) BIRGERSDOTTER, żona HAAKONA MŁODEGO (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 2., BIOGR. HAAKONA IV STAREGO).
- 2 MAGNUS I LADULÁS | s. 531
- 3 KRYSZYNA BIRGERSDOTTER. Poślubiła ona SIGGE GUTTORMSSONA z LJUNY (pochowany w opactwie cysterskim w Alvastra), z którym dochowała się córki. Zmarła po 1285.
- 4 KATARZYNA BIRGERSDOTTER. Urodziła się zapewne ok. 1245, a przed 17 października 1259 wyszła za ZYGFRYDA, KSIĘCIA ANHALTU I ASCHERSLEBEN od 1252, NA KÖTHEN I DESSAU od 1253 (zm. po 25.03.1298), syna Henryka I, księcia Anhaltu i Aschersleben, potomka dynastii askańskiej, oraz jego żony Irmgardy, córki Hermana I, landgraфа Turynгии; dochowali się licznych dzieci. Data śmierci Katarzyny nie jest znana.
- 5 INGEBORGA BIRGERSDOTTER. Niekiedy przypisuje się jej ojcostwo Erykowi, księciu Smålandu (poniżej), lecz *Cronica Principum Saxonie*, a także *Annales Lubicensis* podają, że żona księcia saskiego Jana i matka książąt saskich Albrechta, Jana oraz Eryka była „córką króla Szwecji”, a za takiego powszechnie uważano jarla Birgera, pełniącego oficjalnie urząd regenta, na pewno zaś nie jego syna, księcia Smålandu. Urodziła się zapewne ok. 1245–50, a ok. 1270 poślubiła JANA I, KSIĘCIA SASKIEGO I TYTULARNEGO BURGRABIEGO MAGDEBURGA od 1269 (ur. po 1246, zm. 30.07.1286), syna Albrechta I, księcia saskiego z dynastii askańskiej, i jego trzeciej żony Heleny, córki Ottona I Dziecię, księcia brunszwickiego na Lüneburgu; mieli sześcioro dzieci. Ingeborga zmarła 30 czerwca 1302 i spoczęła w Mölln.
- 6 ERYK BIRGERSSON. Urodził się zapewne w 1250. W 1275 wraz z bratem Magnusem stanął na czele buntu przeciw królowi Waldemarowi Birgerssonowi, który w bitwie pod Hova (14.06.1275) uległ wojskom młodszych braci. 22 lipca 1275 otrzymał od króla Magnusa tytuł księcia Smålandu (Östergötland), zmarł jednak już 17 grudnia tego roku i został pochowany u boku ojca w opactwie cysterskim w Varnhem. Nie był żonaty i najpewniej nie dochował się dzieci, niemniej część autorów przypisuje mu ojcostwo INGEBORGI (WYŻEJ).
- 7 BENEDYKT (BENGT) BIRGERSSON. Urodził się w 1254; starsze opracowania przyjmowały błędnie, że matką Benedykta była druga żona jarla Birgera, duńska królowa wdowa Mechtylda. Początkowo archidiakon w Linköping, w 1275 został przez Magnusa I Ladulása mianowany kanclerzem Szwecji. W 1284 otrzymał tytuł księcia Finlandii (był pierwszym posiadaczem owej godności), a w 1286 został biskupem Linköpingu. Zmarł podczas epidemii czarnej śmierci 25 maja 1291.

Urodził się ok. 1240. Po śmierci Eryka Erikssona jarl Birger doprowadził do jego wyboru na tron Szwecji, co miało miejsce osiem dni po śmierci króla, 10 lutego 1250. Koronacja Waldemara odbyła się w 1251 w katedrze w Linköping, a dokonał jej biskup Laurencjusz (Lars) I, niemniej do 1266 niepodzielne rządy w kraju sprawował – z tytułem regenta – ojciec króla. Po przegranej bitwie pod Hova (14.06.1275) Waldemar Birgersson utracił tron na rzecz młodszego brata Magnusa. Wkrótce z duńską pomocą zdołał zająć Götaland i w 1277 Magnus Ladulås musiał oficjalnie uznać go za księcia Götalandu, w zamian za co w 1280 Waldemar oficjalnie zrzekł się pretensji do szwedzkiego tronu. Ok. 1288 król Magnus odzyskał i na powrót przyłączył Götaland do Szwecji, Waldemara zaś osadzono na zamku w Nyköping, gdzie zmarł 26 grudnia 1302. Został pochowany w opactwie cysterskim Vreta koło Linköping.

Małżonki Waldemara Birgerssona:

1. Poślubiona w 1260 w Jönköping:

ZOFIA ERIKSDOTTER

Była córką Eryka IV Denara od Pługa (KRÓLOWIE DANII, CZĘŚĆ 2.). Urodziła się zapewne ok. 1240–45. Ok. 1275 Waldemar oddał ją, po czym powróciła do ojczyzny, gdzie zmarła w 1286.

2. Poślubiona po 1275:

LUKARDA

Jej filiacja nie jest znana, a małżeństwo z Waldemarem Birgerssonem (odrzucone przez część badaczy) było najpewniej bezdzietne. Zmarła po 1296.

Dzieci Waldemara i Zofii (1–7):

- 1 ERYK. Urodził się zapewne ok. 1260, a zmarł w 1261 i spoczął w klasztorze dominikańskim w Sigtunie koło Sztokholmu.
- 2 INGEBORGA. Urodziła się zapewne ok. 1260–65, a 12 grudnia 1275 została poślubiona przez GERHARDA II ŚLEPEGO, HRABIEGO HOLSZTYNU NA PLÖN od 1290 (ur. 1254, zm. Plön 28.10.1312), syna hrabiego Gerharda I z rodu Schaumburgów i jego pierwszej żony Elżbiety, córki Jana I Teologa, księcia meklemburskiego

oraz pana na Rostoce i Wismarze, syna nieznaney z imienia księżniczki szwedzkiej (ZOB. BIOGR. SWERKERA II MŁODSZEGO); mieli kilkoro dzieci. Ingeborga zmarła ok. 1290, a w 1293 Gerhard poślubił margrabiankę brandenburską Agnieszkę i miał z nią dalsze dzieci.

3 KATARZYNA. Zmarła młodo w 1283.

4 ERYK. Urodził się w 1271–72. W 1291 został uwięziony w zamku sztokholmskim z rozkazu króla Birgera Magnussona, wolność odzyskał w 1302. Od 1308 był kanclerzem Norwegii, a od 1322 dzierżył ten urząd także w Szwecji. Zmarł ok. 1331.

Żoną Eryka Valdemarssona została (data nieznana):

INGEBORGA KNUTSDOTTER, córka Kanuta Jonssona z rodu Aspenäs, drotsa oraz członka rady państwa (riksradu), i jego żony Katarzyny Bengtsdotter z rodu Folkungów. Nie zachowały się żadne daty.

Syn Eryka Valdemarssona:

A WALDEMAR. Urodził się najpóźniej ok. 1331–32, przez źródła jest wzmiankowany w latach 1345–69. Przed 1347 ożenił się z INGEGERDĄ (INGEBORGA) KARLSDOTTER (BOSDOTTER), córką Karola Oreattssona Färla i Heleny Magnusdotter z rodu Folkungów, lub też córką Bo Nielssona Natt och Dag, zaś drugą jego żoną została przed 1379 HELGA ANUNDSOTTER, córka Anunda Röríkssona oraz Cecylii Magnusdotter, która po śmierci Waldemara poślubiła powtórnie Ya Königsmarcka, kasztelana zamku sztokholmskiego.

Dzieci z pierwszego małżeństwa (I–II).

I ERYK. Ożenił się z nieznaną ERMENGARDĄ (zm. 1402–03) i zmarł z końcem XIV lub też z początkiem XV w. jako ostatni znany potomek dynastii Folkungów.

II MAŁGORZATA. Żona CHRYSIANA BRODERSSONA, proto-plasty rodu LEIJONHUFVUD, z którego wywodziła się m.in. Małgorzata, druga żona króla Gustawa I, proto-plasty dynastii Wazów.

5 RYKSA. Urodziła się ok. 1265–70, a 11 października 1285 na zamku w Nyköping poślubiła *per procura* PRZEMYSŁA II, KSIĘCIA WIELKOPOLSKIEGO od 1279, KRÓLA POLSKI od 1295 (ur. Poznań

14.10.1257, zamordowany w Rogoźnie 8.02.1296), syna księcia Przemysła I z wielkopolskiej linii dynastii Piastów, i jego żony Elżbiety, córki Henryka II Pobożnego, księcia krakowskiego, potomka śląskiej linii Piastów. Przemysław II był wdowcem po Ludgardzie Meklemburskiej (zm. 1283), wywodzącej się po kądzieli z dynastii Erykidów (ZOB. KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 2., BIOGR. ERYKA KNUTSSONA); w małżeństwie z księżniczką szwedzką dochował się córki jedynaczki. Ryksa zmarła między 1 września 1288 a 19 kwietnia 1293 (w Poznaniu) i spoczęła w katedrze św. Piotra i Pawła w Poznaniu. Po jej śmierci Przemysław II ożenił się z Małgorzatą, córką Albrechta III, margrabiego brandenburskiego, której z kolei drugim mężem został w 1302 brat cioteczny Ryksy, Albrecht III, książę saski na Ratzeburgu, po kądzieli wnuk jarła Birgera.

- 6 MARIANNA. Urodziła się zapewne ok. 1270–75 i jednocześnie ze starszą siostrą Ryksą wstąpiła w związki małżeńskie. Miało to miejsce 11 października 1285 na zamku w Nyköping, a jej małżonkiem został owdowiały RUDOLF II, HRABIA DIEPHOLZ (DIEPHOLD) (zm. 1303). Zmarła w nieustalonym czasie po 1299.
- 7 MAŁGORZATA. Urodziła się przypuszczalnie ok. 1270–75 a w 1288 została mniszką w klasztorze w Skänninge, gdzie zmarła i spoczęła, jednak data śmierci Małgorzaty nie jest znana.

Pozamałżeński syn Waldemara:

Z siostrą swojej pierwszej żony, KSIĘŻNICZKĄ DUŃSKĄ JUTTĄ ERIKSDOTTER (ZOB. KRÓLOWIE DANII, CZĘŚĆ 2., BIOGR. ERYKA IV):

- 1 ERYK. Urodził się w 1273. Być może jest mylony z legalnym synem królewskim o tym imieniu, późniejszym kanclerzem.

Magnus I Ladulås

PANUJE W LATACH
1275–1290

Ojciec: JARL BIRGER MAGNUSSON | BIOGR. WALDEMARA BIRGERSSONA, s. 526

Matka: INGEBORGA ERIKSDOTTER | s. 526

Rodzeństwo: BIOGR. WALDEMARA BIRGERSSONA

*

Urodził się ok. 1240. Szwedzki przymiotnik *ladulås* interpretowany jest dwojako: zazwyczaj jako przydomek króla (nie używany za jego życia), który przetłumaczyć by można jako „obronca stodół” – zawdzięczać miał go Magnus wprowadzeniu praw chroniących chłopów przed zbrojnymi bandami włóczącymi się po kraju (Skrzetuski); wedle odmiennej hipotezy Ladulås to przeznaczona wersja imienia Ladislaus (Władysław), które stanowiłoby wówczas drugie imię króla. Po śmierci ojca w 1266 został przez starszego brata wyznaczony następcą tronu, otrzymał tytuł księcia Szwecji i zapewne Södermanland (Sudermanię). W 1275 wraz z młodszym bratem Erykiem stanął na czele buntu przeciwko rządowi najstarszego z braci, którego pokonał z duńską pomocą 14 czerwca w bitwie pod Hova. 22 lipca 1275 został wybrany królem Szwecji i ukoronowany 24 maja 1276 w nowo wybudowanej katedrze w Uppsali przez arcybiskupa uppsalskiego Folke Johanssona Ängela (Fulka Angelusa). Zmarł 18 grudnia 1290 w swojej rezydencji na wyspie Visingsö na jeziorze Wettern i został pochowany w ufundowanym przez siebie kościele na wyspie Riddarholmen (Riddarholmskyrkan) w Sztokholmie, który stał się odtąd nekropolią szwedzkich władców.

Małżonka Magnusa I Ladulåsa:

Poślubiona 11 listopada 1276 w Kalmarze:

JADWIGA HOLSZTYŃSKA

Była córką Gerharda I, hrabiego Holsztynu z dynastii Schaumburgów, i jego pierwszej żony Elżbiety, córki Jana I Teologa, księcia meklemburskiego, wnuka Swerkera II Młodszego (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 2.); rodzony brat Jadwigi – Gerhard II Ślepy – pojął za żonę bratanicę Magnusa, księżniczkę Ingeborgę (BIOGR. WALDEMARA BIRGERSSONA). Urodziła się ok. 1260. 2 czerwca lub 29 lipca 1281 w Soderköping została ukoronowana na królową małżonkę Szwecji – jest to pierwsza udokumentowana koronacja szwedzkiej monarchini. Zasiadała w radzie regencyjnej za małoletniości swojego syna Birgera (do 1302) i wnuka Magnusa II Erikssona (Magnusa VII Norweskiego), od 1319 także jako nominalna regentka Norwegii. Zmarła między 7 marca 1324 a 14 lutego 1326 i spoczęła obok męża w ufundowanym przez niego kościele na wyspie Riddarholmen (Riddarholmskyrkan) w Sztokholmie.

Dzieci Magnusa I i Jadwigi (1–6):

- 1 ERYK. Urodził się w 1277–78, a zmarł w 1279 i został pochowany w katedrze w Uppsali.
- 2 INGEBORGA, żona ERYKA VI MENVEDA (KRÓLOWIE DANII, CZĘŚĆ 2.).
- 3 BIRGER MAGNUSSON | s. 536
- 4 ERYK. Urodził się ok. 1282. W 1284 na zgromadzeniu w Skänninge, jednocześnie z ogłoszeniem starszego brata Birgera następcą tronu, otrzymał z woli ojca tytuł księcia szwedzkiego, a w 1303 król Birger nadał mu Södermanland (Sudermanię). W 1304 wraz z młodszym bratem Waldemarem stanął na czele opozycji maożnowładczej, skierowanej przeciwko rządowi Birgera, wskutek czego obaj książęta zostali wygnani do Norwegii. Powrócili do Szwecji po pojednaniu z królem w 1306, lecz 29 września tego roku uwięzili Birgera w Hatunie i przejęli kontrolę nad Szwecją; po interwencji duńskiej w 1308 król odzyskał jednak wolność. Na mocy traktatu pokojowego, zawartego w Helsingborgu 17 lipca 1310, Szwecję podzielono między synów Magnusa I: Eryk otrzymał Västergötland, Värmland, Dasland oraz region Kalmar, jak również Halland i jako lenno

duńskie. W nocy z 10 na 11 grudnia 1317 z rozkazu Birgera jego bracia zostali pojmani i osadzeni w zamku w Nyköping. Zamorzono ich głodem lub też zgładzono w inny sposób przypuszczalnie w lutym lub też między 20 kwietnia a 1 sierpnia 1318, ciała zaś złożono w kościele św. Mikołaja zwanym Wielkim Kościołem (Storkyrkan) w Sztokholmie. W 1322 na polecenie króla Magnusa II Erikssona szczątki jego ojca oraz stryja przeniesiono do katedry w Uppsali.

Małżonki Eryka Magnussona:

1. Poślubiona w 1302 (po 2.12) w Söderköping:

N THORGILSDOTTER

Była córką Torgilsa (Thurgila, Thorkela) Kuntssona, marszałka Szwecji i regenta w okresie małoletności króla Birgera; jednocześnie jej siostra Krystyna poślubiła młodszego brata Eryka, księcia Waldemara. Mariaż ten, pomijany w większości opracowań, wzmiankowany jest przez *Íslenzkir annálar; sive Annales islandici, ab anno Christi 803 ad annum 1430* (Kopenhaga 1847), które podaje, że „marscalei [regis] filia” została poślubiona przez „Erico duci”. Nieznana z imienia córka Torgilsa Knutssona została oddalona po uwięzieniu jej ojca, przypuszczalnie w tym samym czasie co małżonka księcia Waldemara (9.12.1305). Dalsze jej losy nie są znane.

2. Poślubiona 29 września 1312 w Oslo:

INGEBORGA HAAKONSDOTTER (HAAKONSDATTER)

Była ona córką Haakona V Długonogiego (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 2.), a opisana została w biogr. syna jako króla norweskiego (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 3., BIOGR. MAGNUSA VII).

Dzieci Eryka Magnussona i Ingeborgi (A–B):

A MAGNUS II ERIKSSON | s.

B EUFEMIA, matka ALBRECHTA MEKLEMBURSKIEGO | s. 548

- 5 WALDEMAR. Urodził się ok. 1285. W 1303 otrzymał od króla Birgera tytuł księcia Finlandii, jednak w następnym roku, poróżniony z monarchą, musiał wspólnie ze starszym bratem Erykiem uciekać do Norwegii. Pogodziwszy się z królem, w 1306 obaj książęta powrócili do Szwecji, lecz 29 września tego roku

w Hatunie pojмали Birgera i przejęli władzę w kraju. Na skutek interwencji duńskiej w 1308 musieli jednak oswobodzić brata i przekazać mu rządy. 17 lipca 1310 w Helsingborgu postanowiono rozdział Szwecji pomiędzy trzech braci, wedle którego Waldemar uzyskał Finlandię z Åbo, większość Upplandu oraz wyspę Olandię (Öland) z Borgholmem. Nocą z 10 na 11 grudnia 1317 wraz z Erykiem został pojmany i na rozkaz króla uwięziony w Nyköping, gdzie obu zamordowano w lutym lub między 20 kwietnia a 1 sierpnia 1318. Książęta spoczęli w kościele św. Mikołaja, tzw. Wielkim Kościele (Storkyrkan) w Sztokholmie, skąd w 1322 na polecenie Magnusa II Erikssona ich ciała przeniesiono do katedry w Uppsali.

Małżonki Waldemara Magnussona:

1. Poślubiona w 1302 (po 2.12) w Söderköping:

KRYSTYNA THORGILSDOTTER

Była córką Torgilsa (Thurgila, Thorkela) Kuntssona, marszałka Szwecji i regenta w okresie małoletniości króla Birgera; jednocześnie jej (starsza?) siostra poślubiła starszego brata Waldemara, Eryka. Po uwięzieniu marszałka Knutssona Krystyna została oddalona przez męża, co miało miejsce 9 grudnia 1305 (zapewne w tym samym czasie książę Eryk rozwiódł się ze swoją żoną); dalsze losy obu siostr nie są znane.

2. Poślubiona 29 września 1312 w Oslo:

INGEBORGA ERIKSDOTTER (EIRIKSDATTER)

Była ona córką Eryka II Wroga Księży (Królowie Norwegii, część 2.); jednocześnie jej kuzynka oraz imienniczka poślubiła starszego brata Waldemara, Eryka. Urodzona zapewne w 1297, zmarła ok. 1356–57.

Syn Waldemara Magnussona i Ingeborgi:

A ERYK. Urodził się w 1316 i najpewniej umarł w dzieciństwie.

- 6 RYKSA. Urodziła się ok. 1285–87 i w młodym wieku wstąpiła do sztokholmskiego klasztoru klarysek, gdzie w 1335 została wybrana przeoryszą. Zmarła 17 grudnia 1348 w swoim klasztorze w Sztokholmie i spoczęła u boku rodziców w kościele na wyspie Riddarholmen (Riddarholmskyrkan) tamże.

Birger
Magnusson

PANUJE W LATACH
1290–1318

Ojciec: MAGNUS I LADULÅS | s. 531

Matka: JADWIGA HOLSZTYŃSKA | s. 533

Rodzeństwo: BIOGR. MAGNUSA I

*

Urodził się w 1280. W 1284 na zgromadzeniu w Skänninge został z woli ojca obwołany królem, a po jego śmierci w 1290 zasiadł na tronie. Z uwagi na nieletniość króla rządy w jego imieniu sprawował początkowo Torgils Kuntsson, marszałek Szwecji, który wywierał znaczny wpływ na króla również po jego uppełnoletnieniu. Koronacja Birgera miała miejsce 2 grudnia 1302 w Söderköping, a dokonał jej prawdopodobnie ówczesny arcybiskup uppsalski Mikołaj (Nils) Alesson. 29 września 1306 w Hatunie został pojmany przez młodszych braci i osadzony w Nyköping, jednak na skutek interwencji szwagra, króla Danii Eryka VI, w 1308 odzyskał wolność. Pokój zawarty między synami Magnusa I w dniu 17 lipca 1310 w Helsingborgu ustalał podział Szwecji na trzy części: na jego mocy Birger zachował tytuł królewski wraz z częścią Upplandu, Närke, Södermanlandem (Sudermanią) (uprzednio w posiadaniu księcia Eryka), Östergötlandem, wyspą Gotlandią oraz zamkami w Sztokholmie i Viborgu. W grudniu 1317 doprowadził do uwięzienia i zgładzenia obu braci i na powrót objął rządy w całym królestwie, jednak już w roku następnym został obalony przez stronników zamordowanych książąt i zbiegł do Danii. Zmarł na wygnaniu 31 maja 1321 na wyspie Zelandia i został pochowany w nekropolii władców duńskich w kościele NMP (obecnie św. Benedykta) w Ringsted.

Małżonka Birgera Magnussona:

Poślubiona 25 listopada 1298 w Sztokholmie:

MAŁGORZATA (MARTA) ERIKSDOTTER

Była ona córką Eryka V Klippinga (KRÓLOWIE DANII, CZĘŚĆ 2.). Urodziła się zapewne ok. 1280 (przed 1283), 2 grudnia 1302 została wraz z mężem koronowana przez arcybiskupa Mikołaja (Nilsa) Alessona. Po detronizacji Birgera w 1318 schroniła się wraz z nim w ojczyźnej Danii, gdzie zmarła w dniu 2 marca 1341. Została pochowana u boku małżonka w Ringsted.

Dzieci Birgera i Małgorzaty (Marty) (1–6):

1 MAGNUS. Urodził się we wrześniu 1300 na zamku w Sztokholmie. W 1304 ojciec oficjalnie wyznaczył go swoim następcą. Po ucieczce Birgera z kraju (1318) pozostał w Sztokholmie i został pojmany przez stronników kuzyna, Magnusa Erikssona. 21 października 1320 otrzymał wyrok śmierci i 27 października został powieszony na wyspie Helgeandsholmen w Sztokholmie. Spoczął w kościele na wyspie Riddarholmen (Riddarholmskyrkan) w Sztokholmie.

Pozamałżeńska córka Magnusa Birgerssona:

? KARIN MAGNUSDOTTER Z HERRMANSHULT.

2 ERYK. Urodzony zapewne ok. 1300–05, a od 1315 był wzmiankowany jako archidiakon w Uppsali. Zmarł zapewne przed wygnaniem jego rodziców w 1318, względnie rok później.

3–4 OTTO i WALDEMAR. *Chronica Archiepiscoporum Lundensium* odnotowuje poza Magnusem trzech synów króla Birgera i jego żony Małgorzaty: „Birgerus rex Suecie, uxor sua Margareta...et tres filii sui Ericus, Otto et Valdemarus”. O Ottonie i Walde marze nic więcej nie wiadomo, można jednak przypuszczać, że zmarli przed wygnaniem rodziców w 1318.

5–6 AGNIESZKA i KATARZYNA. Obie są wzmiankowane przez *Chronica Archiepiscoporum Lundensium* jako córki Birgera i królowej Małgorzaty („Birgerus rex Suecie, uxor sua Margareta, filie sue Agnes et Katherina”). Nic bliższego o nich nie wiadomo, zmarły zapewne przed ucieczką ich rodziców do Danii w 1318 lub też wyjechały wraz z nimi i zostały być może później poślubione przez nieznaną możnowładców niemieckich.

Magnus II Eriksson

PANUJE W LATACH
1319–1363

*

ZOB. TAKŻE: Magnus VII
KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 3.

Ojciec: ERYK MAGNUSSON | BIOGR. MAGNUSA I LADULÅSA, s. 531

Matka: INGEBORGA HAAKONSDOTTER (HAAKONSDATTER) | s. 533

Siostra: EUFEMIA, matka ALBRECHTA MEKLEMBURSKIEGO | s. 548

*

Przydomek SMEK (PIESZCZOTLIWY) zyskał dzięki niechętej mu św. Brygidzie z Vadstena, a nawiązywał on do nietypowych preferencji seksualnych króla. Urodził się w 1316. Po śmierci dziada po kądzieli, Haakona V Długonogiego, w 1319 został wyniesiony na tron Norwegii jako MAGNUS VII, zaś 8 lipca tego roku podczas tingu w Mora obwołano go królem Szwecji; rządy w imieniu nieletniego króla sprawowały jego matka oraz babka (ta druga do śmierci w 1324/26). W 1332 nastąpiło usamodzielnienie Magnusa II (VII), który przejął z rąk matki osobiste rządy nad obydwoma królestwami; w tym samym roku wykupił od hrabiego holsztyńskiego Jana duńskie prowincje Skanię i Blekinge (zwrócone Danii w 1360). 21 lipca 1336 w kościele św. Mikołaja (Storkyrkan) w Sztokholmie arcybiskup uppsalski Piotr (Petrus) Filipsson koronował Magnusa na króla Szwecji i Norwegii. 15 sierpnia 1343 podczas zjazdu możnych, który miał miejsce w zamku Varberg (Halland), Magnus powołał młodszego syna Haakona na swojego koregenta w Norwegii, natomiast 6 grudnia 1344 uczynił starszego syna Eryka współrządcą w Szwecji, lecz w istocie nadal sprawował faktyczną władzę w obu tych państwach. W 1350 dopuścił Eryka do współrządów w Szwecji, a po uppełnoletnieniu Haakona w sierpniu 1355 przekazał mu tron Norwegii, zatrzymał jednak północną część kraju z Tønsbergiem, Islandią, Orkadami, Szetlandami, Wyspami Owczymi i Hålogalandem. W 1357 odstąpił Erykowi południową Szwecję i Finlandię, a od 1359 współrządził z nim w całym królestwie. 15 lutego 1362 w Uppsali powołał Haa-

kona na współregenta Szwecji, jednak w 1363 obaj zostali zdetro-
nizowani przez szwedzkich możnych, którzy powołali na tron
Albrechta Meklemburskiego; obalony król z synem schronili się
w Norwegii. Próbując odzyskać władzę, 3 marca 1365 podczas
bitwy pod Enköping Magnus dostał się do niewoli i został osa-
dzony przez Albrechta w zamku sztokholmskim; odzyskał wol-
ność w sierpniu 1371 po rezygnacji z praw do szwedzkiej korony,
po czym powrócił do Norwegii. Utonął 1 grudnia 1374 podczas
katastrofy swojego okrętu nieopodal Bergen i został pochowany
w opactwie cysterskim w Varnhem.

Małżonka Magnusa II Erikssona:

Poślubiona 5 listopada 1335 w Tønsbergu:

BLANKA Z NAMUR

Córka Jana z Flandrii, hrabiego Namur oraz regenta Francji, po-
tomka rodu z Dampierre, oraz jego drugiej żony Marii, córki Fili-
pa z Artois, pana Conches, urodziła się ok. 1320. W lipcu (22.07?)
1336 w kościele św. Mikołaja (Storkyrkan) w Sztokholmie została
koronowana przez arcybiskupa Piotra (Petrusa) Filipssona na kró-
lową małżonkę Szwecji i Norwegii. Niepopularna w Szwecji, os-
karżana o otrucie syna, a przez św. Brygidę potępiona publicznie
za rozwiązłość, w 1358 przeniosła się do Norwegii, gdzie osiadła
w Tønsbergu. Stąd administrowała prowincjami Vestfold oraz
Skienssysla. Zmarła jesienią 1363 w Kopenhadze, gdzie bawiła na
uroczystościach zaślubin swojego młodszego syna Haakona z
księżniczką duńską Małgorzatą. Została zapewne pochowana w
kościelnie NMP (obecnie św. Benedykta) w Ringsted.

Dzieci Magnusa II i Blanki (1–3):

- 1 ERYK MAGNUSSON | s. 542
- 2 HAAKON MAGNUSSON | s. 544
- 3 Król Magnus i Blanka z Namur dochowali się również TRZECH
LUB CZTERECH CÓREK, zapewne zmarłych w dzieciństwie.

Eryk Magnusson

PANUJE W LATACH
1344 (1359)–1359

Ojciec: MAGNUS II ERIKSSON | s. 539

Matka: BLANKA Z NAMUR | s. 541

Rodzeństwo: BIOGR. MAGNUSA II

*

Urodził się w 1337. W 1342 na riksdagu w Skänninge król Magnus wyznaczył go następcą szwedzkiego tronu i nadał tytuł księcia Skanii, a 6 grudnia 1344 powołał na swego koregenta w Szwecji (z racji na małoletniość syna nadal sprawował faktyczne rządy). W 1350 Eryk został dopuszczony do współrządów. W 1355 podniósł rebelię przeciwko ojcu i wymusił oddanie mu we władanie południowej Szwecji i Finlandii (1357). Z początkiem 1359 między Magnusem II i Erykiem doszło do porozumienia i odtąd sprawowali wspólne rządy w całej Szwecji. Eryk zmarł 21 czerwca 1359 na dżumę (być może otruty) i spoczął w kościele na wyspie Riddarholmen (Riddarholmskyrkan) w Sztokholmie.

Małżonka Eryka Magnussona:

Poślubiona w grudniu 1355 lub na początku 1356 w Berlinie:

BEATRYCZE BAWARSKA

Była córką Ludwika IV Bawarskiego, cesarza rzymsko-niemieckiego z dynastii Wittelsbachów, i jego drugiej żony Małgorzaty, hrabiny Holandii, córki hrabiego Wilhelma III Dobrego. Urodziła się w 1344, a zmarła 12 grudnia 1359 na dżumę lub też w połogu (a może otruta) i została zapewne pochowana u boku męża.

Synowie Eryka Magnussona i Beatrycze:

BLIŹNIĘTA, urodziły się i zmarły w 1359.

Haakon Magnusson

PANUJE W LATACH
1362–1363

*

BIOGRAM: Haakon VI
KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 3.

Ojciec: MAGNUS II ERIKSSON | s. 539

Matka: BLANKA Z NAMUR | s. 541

Rodzeństwo: BIOGR. MAGNUSA II

*

Urodził się w sierpniu (zapewne ok. 15 sierpnia) 1340. 15 lutego 1362 w Uppsali ojciec powołał go na swojego koregenta w Szwecji, jednak już w 1363 obaj zostali pozbawieni tronu a szwedzcy możni obwołali królem Albrechta Meklemburskiego. Obaleni Folkungowie schronili się w Norwegii, gdzie Haakon panował od 1355.

Dalsze losy Haakona Magnussona, jego małżeństwo i potomstwo: KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 3., BIOGR. HAAKONA VI.